

Kwestia gwarancji prawnych w związku z okolicznościami, w jakich dyrektor oddziału banku zapadł na chorobę psychiczną i głęboką depresję

Dolopoulos przeciwko Grecji (decyzja o niedopuszczalności skargi – 17 listopada 2015 r., Izba (Sekcja I), skarga nr 36656/14)

Sotirios Dolopoulos z Salonik, dyrektor oddziału banku, toczył spór z ze swoim zwierzchnikiem. Został także oskarżony o nielegalne finansowanie klientów. Przenoszono go do różnych oddziałów. Dwukrotnie był wzywany przed komisję dyscyplinarną banku. Dzień po drugim wezwaniu zemdlął poza miejscem pracy i został zabrany na oddział ratunkowy szpitala psychiatrycznego w Salonikach. Stwierdzono u niego poważną depresję związaną z pracą i stany lękowe. Przez 311 dni przebywał na zwolnieniu lekarskim. Złożył skargę do Inspekcji Pracy twierdząc, że bank nie zgłosił jego choroby, która w jego ocenie została spowodowana warunkami pracy. Złożył również przeciwko pięciu dyrektorom i lekarzowi zakładowemu skargę z powodu nękania, twierdząc, że byli winni jego choroby przez swoje zachowanie uderzające w jego honor i dobre imię. W rezultacie atmosfera w miejscu pracy stała się nie do zniesienia. Bank uważał, że lekarz ani bank nie byli odpowiedzialni za jakiegokolwiek zaniedbanie. Dodał, że, gdy choroby psychiatryczne, w tym powiązane ze stresem w pracy, nie zostały uznane za choroby zawodowe, nie musiał zgłaszać jego choroby. Inspekcja Pracy przesłała swój raport do prokuratury, który jednak odmówił wszczęcia postępowania, podkreślając, że choroby psychiatryczne nie należą do chorób zawodowych a poza tym skarżący nie wniósł do sądu sprawy cywilnej przeciwko bankowi z zarzutem pogorszenia jego warunków pracy. Odwołania nie przyniosły efektu. Dolopoulos został zwolniony z pracy bez odszkodowania. Wniósł, bez powodzenia, powództwo do sądu, domagając się przywrócenia do pracy i zadośćuczynienia za utratę zdrowia w rezultacie choroby związanej z zatrudnieniem. W chwili tego wyroku postępowanie odwoławcze nadal toczyło się.

W skardze do Trybunału, z powołaniem się na art. 2 i 3 Konwencji, Dolopoulos zarzucił naruszenie obowiązku państwa ochrony pracowników znajdujących się w sytuacji takiej jak on przed ryzykiem chorób związanych z zatrudnieniem.

Trybunał przypomniał, że jego orzecznictwo nie wyklucza, że gdy traktowanie danej osoby nie jest wystarczająco dolegliwe, aby wchodził w grę art. 3, może jednak oznaczać zamach na prawo do poszanowania życia prywatnego zagwarantowanego w art. 8, jeśli ma wystarczające negatywny wpływ na jej integralność fizyczną lub moralną. Trybunał uznał, że właściwe w tej sprawie było zbadanie zarzutu skarżącego z punktu widzenia właśnie tego artykułu.

Zarzut skarżącego nie dotyczył działania państwa ale jego braku z powodu niepodjęcia kroków umożliwiających włączenie chorób psychicznych w miejscu pracy do chorób zawodowych i w rezultacie niespełnienia obowiązku ochrony integralności fizycznej lub psychicznej. Trybunał zgodził się, że często bierność ustawodawcy może rodzić odpowiedzialność państwa, jeśli konstytucja, prawo wspólnotowe lub niektóre ratyfikowane traktaty międzynarodowe przewidywały obowiązek działania ustawodawcy w określonych dziedzinach.

Trybunał podkreślił na początku, że w drodze ustawy nr 3850/2010 zostało skodyfikowane całe ustawodawstwo greckie w tej dziedzinie. Przy pomocy szeregu ustaw Grecja dokonała transpozycji do prawa krajowego dyrektyw nr 2006/54/CE, 2000/78/CE i 2004/113/CE zakazujących dyskryminacji i molestowania seksualnego i psychicznego w miejscu pracy. Art. 26 Europejskiej Karty Społecznej zrewidowanej zachęca strony, w tym Grecję, do promowania podnoszenia świadomości, informowania i zapobiegania w dziedzinie powtarzających się czynów niedopuszczalnych lub wyraźnie wrogich i napastliwych wobec pracowników w miejscu pracy lub związanych z pracą oraz do podejmowania wszelkich właściwych środków ochrony pracowników przed takimi zachowaniami. Dekret prezydencki nr 41/2012, zatytułowany «Krajowa lista chorób zawodowych» inkorporował do ustawodawstwa greckiego europejską listę chorób zawodowych, zgodnie z treścią rekomendacji 2003/670/CE Komisji Europejskiej. Choroby psychiczne nie zostały nią objęte.

Sprawa ta odnosiła się do kwestii luki w krajowym porządku prawnym, w szczególności w ustawodawstwie pracy polegającej na braku uznania chorób psychicznych związanych z zatrudnieniem za choroby zawodowe. Na lukę tę zwróciła uwagę Inspekcja Pracy i prokurator przy sądzie pierwszej instancji, jednak inni prokuratorzy oddalili skargę karną skarżącego, uznając, że nie byli właściwi do wypowiedzania się, czy zachowanie dyrektorów banku zachowywali się w sposób bezprawny.

Trybunał przypomniał, że jego zadanie nie polega na zastępowaniu właściwych władz w ocenie, jakie choroby powinny w Grecji zostać wpisane na listę chorób zawodowych, ale na zbadaniu z punktu widzenia Konwencji decyzji podjętych przez sądy, w tym przypadku przy wykonywaniu swoich uprawnień dyskrecyjnych.

16 lipca 2011 r., nazajutrz po przewiezieniu skarżącego z miejsca pracy do szpitala «Papanikolaou», lekarze, którzy go zbadali, stwierdzili, że cierpiał na «głęboką depresję z powodu czynników związanych z pracą». Skarżący twierdził, że bank, który wiedział o tej chorobie i jej powodach, wbrew ustawie nie zgłosił jej inspekcji pracy.

W ocenie Trybunału zgłoszenie takie nie odniosłoby żadnego skutku, ponieważ w greckim porządku prawnym choroby psychiczne nie były uznane za choroby zawodowe. Pozostało ocenić, czy okoliczność ta pozbawiła skarżącego – który zarzucił, że zachorował w styczniu 2010 r., z powodu nękania przez dyrekcję banku – ochrony. W związku z tym Trybunał stwierdził, że skarżący, poza wystąpieniami do Inspekcji Pracy skorzystał z drogi prawnej istniejącej w greckim porządku prawnym: skargi z powodu nękania skierowanej do Regionalnego Centrum Zapobiegania Ryzykom Zawodowym Macedonii i Tracji przeciwko pięciu dyrektorom banku i lekarzowi medycyny pracy tego banku. Twierdził, że odpowiadali oni za jego poważną chorobę psychiczną wywołaną stresem, na jaki był wystawiony w miejscu pracy i stosunek do niego oznaczający zamach na jego honor i dobre imię oraz powodujące, że jego środowisko zawodowe stało się niemożliwe do wytrzymania.

W trakcie rozpatrywania tej skargi Inspekcja Pracy przygotowała raport, w którym wskazała, iż szczególnie trudno było potwierdzić związek między chorobą psychiczną i warunkami w miejscu, w którym skarżącemu dane było pracować. Ponadto dwaj prokuratorzy badający skargę uznali, że bank nie popełnił żadnego błędu ani nie stosowano wobec niego żadnej

przemocy. Bank działał w granicach przepisów prawa pracy i swojego regulaminu wewnętrznego oraz zgodnie z interesami wynikającymi z jego zadań.

Z kolei prokurator nadrzędny uważał, że materiały w aktach nie pozwalały na ustalenie, że choroba skarżącego była rezultatem niezgodnego z prawem zachowania dyrektora banku. Stwierdził również, że skarżący mógł złożyć wyjaśnienia w kwestii zarzuconych poważnych naruszeń regulaminu i okoliczności banku, po uzyskaniu opinii jego inspekcji wewnętrznej i przekazaniu jej komisji dyscyplinarnej. Na podstawie obowiązujących przepisów i z uwzględnieniem stażu pracy był on uprawniony jedynie do maksymalnie trzech miesięcy zwolnienia lekarskiego, bank zgodził się jednak wyjątkowo na sześć miesięcy zwolnienia lekarskiego.

Trybunał zwrócił uwagę, że skarżący wystąpił do sądu w Salonikach z pozwem o przywrócenie do pracy i zadośćuczynienie za utratę zdrowia wynikającą z wypadku przy pracy. Postępowanie to nadal toczy się przed Sądem Apelacyjnym w Salonikach.

Mimo nieumieszczenia przez ustawodawcę greckiego chorób psychicznych na liście chorób zawodowych, skarżący miał w ocenie Trybunału do dyspozycji – i wykorzystał – środki prawne umożliwiające zarzut pogorszenia stanu zdrowia psychicznego w miejscu pracy i uzyskanie ewentualnego odszkodowania za krzywdę moralną.

Trybunał uznał więc, że nie można było zarzucić, iż władze greckie zaniedbały ochrony integralności fizycznej i moralnej skarżącego i w rezultacie zagwarantowania mu poszanowania życia prywatnego, do czego miał prawo na podstawie Konwencji. W rezultacie skarga musiała być odrzucona jako oczywiście bezzasadna (jednogłośnie).

Uwagi:

Kolejna kwestia, interesująca z punktu widzenia zakresu pozytywnych obowiązków państwa w związku z traktowaniem przez prywatnego pracodawcę.